

Inhoud

Voorwoord	V
Een woord van dank	IX
Verantwoording afbeeldingen: ode aan <i>les constructeurs</i>	XI
INLEIDING	1
Hoofdstuk 1. Probleemstelling	3
Hoofdstuk 2. Relevantie van het onderzoek en doelstellingen	6
Hoofdstuk 3. Onderzoeksvragen en methode	7
Hoofdstuk 4. Structuur van het onderzoek	11
DEEL I.	
BOUWPROJECT ALS CONTRACTUEEL NETWERK (BOUWNETWERK)	13
Hoofdstuk 1. Bouwproject en zijn complexiteit	15
Hoofdstuk 2. Contractueel netwerk	16
Hoofdstuk 3. Partijen in het contractueel netwerk	21
A. Fragmentatie	21
B. Procesfuncties van het bouwproject	21
C. Overzicht bouwactoren	22
§ 1. Opdrachtgevende partij	22
§ 2. Adviserende en/of controlerende partij	23
i. Materiële handelingen vs. rechtshandelingen	25
ii. Resultaat vs. activiteit	27
§ 3. Bouwende partij	34
Hoofdstuk 4. Contractueel netwerk en meerpartijencontract	39
A. Inleiding	39
B. Begrip	39
§ 1. Onecht meerpartijencontract	40
§ 2. Echt meerpartijencontract	41
C. Totstandkoming en ontbinding meerpartijencontract	43
§ 1. Totstandkoming	43
§ 2. Ontbinding	44
D. Onderscheid meerpartijencontract en contractueel netwerk	46
§ 1. Oorzaak	46
§ 2. Relativiteit van contracten en verbintenissen	47
Hoofdstuk 5. Deelbesluit	51
§ 1. Eerste deelonderzoeksvraag	51
DEEL II.	
SAMENWERKINGSPLICHT BINNEN HET BOUWNETWERK	53
Hoofdstuk 1. Verplichtende werking bouwnetwerk	55
A. Algemene samenwerkingsplicht	55
B. Aandacht wetgever voor samenwerkingsplicht	56
C. Samenwerkingsplicht tussen bouwactoren	60
§ 1. Rechtsverhouding contractspartijen-bouwactoren	61
a) Beginsel van de goede trouw	61
b) Omvang en intensiteit samenwerkingsplicht	67

c) Contractuele vormgeving samenwerkingsplicht door partijen	68
§ 2. Rechtsverhouding derden-bouwactoren	69
D. Juridische aard samenwerkingsplicht	71
§ 1. Indeling plichten	71
§ 2. Draagwijdte contractuele verbintenissen	75
Hoofdstuk 2. Informatieverplichting	78
A. Inleiding	78
B. Juridische grondslag	79
§ 1. Algemene informatieverplichting	79
§ 2. Bijzondere informatieverplichtingen	81
C. Soorten informatieverplichtingen	87
§ 1. Algemeen	87
§ 2. Voor totstandkoming bouwproject	88
§ 3. Tijdens uitvoering bouwproject	92
§ 4. Na beëindiging bouwproject	92
D. Omvang informatieverplichting	94
§ 1. Algemeen	94
§ 2. Hoedanigheid van partijen	95
§ 3. Veiligheid	101
§ 4. Bijzondere geschiktheid bestelde bouwwerken door opdrachtgever	101
§ 5. Duur van het contract	101
E. Inhoud informatieverplichting	102
§ 1. Algemeen	102
§ 2. Bouwopdracht	102
§ 3. Prijs	107
a) Verschillende types prijsmechanismes	107
b) Eerste categorie: prijs op voorhand volledig bepaald	108
i. Vaste prijs	108
ii. Doorbreking vaste prijs	111
c) Tweede categorie: prijs op voorhand niet volledig bepaald	113
i. Aanneming op bestek	113
ii. Relatief vaste prijs	115
d) Derde categorie: prijs op voorhand volledig niet bepaald	115
e) Geen afspraak over prijsbepaling	117
f) Consumentenbouwrecht: bijzondere informatieverplichting aannemer	118
§ 4. Onderzoeksverplichting	119
Hoofdstuk 3. Coördinatieverplichting	128
A. Inleiding	128
B. Juridische grondslag	128
C. Schuldenaar coördinatieverplichting	130
§ 1. Nevenaanneming	130
§ 2. Onderaanneming	131
§ 3. Contractuele delegatie coördinatieverplichting	132
§ 4. Meerpartijencontract met coördinatie als voorwerp	134
D. Inhoud coördinatieverplichting	137
§ 1. Kwaliteitscoördinatie	137
a) Veiligheidscoördinatie	137
b) Technische coördinatie	142
§ 2. Termijncoördinatie	144
Hoofdstuk 4. Heronderhandelingsverplichting	145
A. Inleiding	145
B. Begrip verandering van omstandigheden	146

C. Toepassingsvoorwaarden	148
§ 1. Uitzonderingsregime	148
§ 2. Buitensporige bezwaring uitvoering contract	149
§ 3. Onvoorzienbaar bij contractsluiting	155
§ 4. Niet toerekenbaar aan schuldenaar	156
§ 5. Risico niet voor rekening schuldenaar	157
§ 6. Verandering van omstandigheden is niet door wet of contract uitgesloten	158
D. Heronderhandelingsverplichting als rechtsgevolg?	159
Hoofdstuk 5. Deelbesluit	163
§ 1. Tweede deelonderzoeksvraag	163
§ 2. Juridische onderbouwing	163
§ 3. Concretisering in bouwnetwerk	163
§ 4. Vierde deelonderzoeksvraag	164

DEEL III.

AANSPRAKELIJKHEID IN HET BOUWNETWERK 167

Hoofdstuk 1. Afdwingende werking bouwnetwerk	169
Hoofdstuk 2. Contractuele aansprakelijkheid tussen contractspartijen-bouwactoren	171
A. Algemeen	171
B. Aanvaarding	171
§ 1. Begrip	171
§ 2. Opeisbaarheid prijs	184
§ 3. Overgang prijsrisico	186
a) Algemeen	186
§ 4. Overgang eigendom	191
§ 5. Aanvaarding en aansprakelijkheidsregimes in het bouwcontractenrecht	197
C. Contractuele aansprakelijkheid vóór aanvaarding	201
§ 1. Gemeen verbintenissenrecht	201
§ 2. Sancties afhankelijk van concrete samenwerkingsverplichting	202
§ 3. Termijnen	207
D. Contractuele aansprakelijkheid na aanvaarding	208
§ 1. Aansprakelijkheid voor conformiteitsgebreken (België, Duitsland, Nederland en Zwitserland)	208
a) Algemeen	208
b) Voorwaarden	212
i. Conformiteitsgebrek	212
ii. Voldoende ernstig	214
iii. Verborgen	215
iv. Anterioriteit van het conformiteitsgebrek	218
v. Fout aannemer	218
c) Termijnen	220
i. Oud Belgisch recht	220
ii. Boek 7 BW	223
iii. Duits recht	226
iv. Nederlands recht	226
v. Zwitsers recht	227
d) Sancties	227
§ 2. Aansprakelijkheid voor stabiliteitsbedreigende conformiteitsgebreken (België)	229
a) Algemeen	229
b) Voorwaarden	234

i.	Contract met bouw, omvorming of afbraak van een onroerend bouwwerk als voorwerp	234
ii.	Bouw, omvorming of afbraak van onroerend goed	237
iii.	Stabiliteitsbedreigend conformiteitsgebrek	239
iv.	Fout aannemer	241
c)	Termijnen	241
i.	Oud Belgisch recht	241
ii.	Boek 7 BW	242
d)	Sancties	246
Hoofdstuk 3.	Contractuele aansprakelijkheid tussen derden-bouwactoren	248
A.	Algemeen	248
B.	Rechtstreekse vordering van de onderaannemer (België)	249
§ 1.	Doel van het onderzoek naar deze rechtsfiguur	249
§ 2.	Begrip	250
§ 3.	Omvang rechtstreekse vordering	257
§ 4.	Uitwerking en modaliteiten rechtstreekse vordering	259
§ 5.	Verweermiddelen	261
§ 6.	Consignatie door opdrachtgever	261
§ 7.	Rechtstreekse vordering en samenloop schuldeisers	262
§ 8.	Rechtstreekse vordering en <i>pay-if/when-paid</i> -clausules	263
a)	<i>Back-to-back</i> contracteren in rechtsvergelijkend perspectief	263
b)	Betaling volgens het <i>back-to-back</i> -principe	265
c)	Geldigheid <i>pay-if/when-paid</i> -clausules	267
§ 9.	Rechtstreekse vordering als instrument voor netwerkaansprakelijkheid	271
C.	Derdenbeding (België, Duitsland, Nederland en Zwitserland)	273
§ 1.	Doel van het onderzoek naar deze rechtsfiguur	273
§ 2.	Begrip	273
§ 3.	Juridische grondslag	275
§ 4.	Voorwaarden	275
§ 5.	Omvang derdenbeding	279
§ 6.	Ontstaan en uitwerking derdenbeding	282
§ 7.	Eigen en rechtstreeks recht derde-begunstigde	284
§ 8.	Derdenbeding als instrument voor netwerkaansprakelijkheid	286
D.	Theorie van de kwalitatieve rechten (België en Nederland)	287
§ 1.	Doel van het onderzoek naar deze rechtsfiguur	287
§ 2.	Begrip	287
§ 3.	Juridische grondslag	291
§ 4.	Voorwaarden kwalitatief recht	294
a)	Eigendomsoverdracht	294
b)	Kwalitatief recht heeft uitsluitend belang voor eigenaar	295
§ 5.	Omvang kwalitatief recht	297
§ 6.	Kwalitatieve rechten als instrument voor netwerkaansprakelijkheid	298
E.	<i>Vertrag mit Schutzwirkung für Dritte</i> (Duitsland en Zwitserland)	303
§ 1.	Doel van het onderzoek naar deze rechtsfiguur	303
§ 2.	Begrip	304
§ 3.	Juridische grondslag	307
§ 4.	Voorwaarden	308
§ 5.	Rechtsgevolgen	310
§ 6.	<i>Vertrag mit Schutzwirkung für Dritte</i> als instrument voor netwerkaansprakelijkheid	311

F. <i>Vertrauenshaftung</i> (Duitsland en Zwitserland)	314
§ 1. Doel van het onderzoek naar deze rechtsfiguur	314
§ 2. Begrip en juridische grondslag	315
§ 3. Voorwaarden	317
§ 4. Rechtsgevolgen	320
§ 5. <i>Vertrauenshaftung</i> als instrument voor netwerkaansprakelijkheid	320
Hoofdstuk 4. Buitencontractuele aansprakelijkheid tussen derden-bouwactoren	321
A. Inleiding	321
B. Aard van het aansprakelijkheidssysteem	321
C. Voorwaarden buitencontractuele aansprakelijkheid	323
§ 1. Fout	323
a) Schending wet of algemene zorgvuldigheidsnorm zonder bijkomende voorwaarden (België)	323
b) Limitatief omschreven foutbegrip met nuanceringen (Duitsland)	325
i. Eerste component: feitelijk bestanddeel	325
ii. Tweede component: onrechtmatigheid	327
iii. Derde component: schuld	328
c) Dubbel foutbegrip met beperking door relativiteit van onrechtmatige daad (Nederland)	329
i. Onrechtmatige daad	329
ii. Toerekenbaarheid	331
iii. Relativiteit van onrechtmatige daad	331
d) Open norm met Duitse interpretatie van onrechtmatigheid (Zwitserland)	331
i. Open norm	331
ii. Onrechtmatigheid	332
iii. Schuld	333
§ 2. Schade	334
a) Geen <i>a priori</i> beperkt schadebegrip (België)	334
b) Relativiteit van de onrechtmatige daad (Duitsland, Nederland en Zwitserland)	334
§ 3. Causaliteit	336
a) Algemeen	336
b) Equivalentieleer als startpunt	336
c) Causaliteitsbeperkende voorwaarden	337
i. Beperking feitelijke en juridische causaliteit (België)	337
ii. Leer van de adequate oorzaak (Duitsland en Zwitserland)	338
iii. Toerekening naar redelijkheid (Nederland)	339
D. Buitencontractuele aansprakelijkheid door tegenwerpelijkheden van contracten	339
§ 1. Inleiding	339
§ 2. Tegenwerpelijkheden in het nadeel van derden: derde-medeplichtigheid aan miskenningscontractuele verbintenissen	341
§ 3. Tegenwerpelijkheden in voordeel van derden: verhoogde graad van algemene zorgvuldigheid	342
E. Buitencontractuele aansprakelijkheid hulppersoon tegenover contractspartij-bouwactor	344
§ 1. Algemeen	344
§ 2. Relatief samenloopverbod tussen contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid (oud Belgisch recht)	348
a) Principe	348
b) Ratio	350
c) Kritiek	350

§ 3. Samenloop van contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid met correcties	351
a) Principe	351
b) Verweermiddelen als correctie	355
i. Contractuele verweermiddelen	356
ii. Verweermiddelen uit bijzonder contractenrecht	357
iii. Verweermiddelen uit bijzonder verjaringsrecht	359
c) Uitzondering op verweermiddelen	359
§ 4. Relatief verbod op oneigenlijke samenloop (oud Belgisch recht)	360
a) Principe	360
b) Ratio	360
c) Kritiek	362
§ 5. Oneigenlijke samenloop toegelaten, met correcties (nieuw Belgisch recht, Duitsland, Nederland en Zwitserland)	363
a) Principe	363
b) Verweermiddelen als correctie	363
i. Dubbele doorwerking verweermiddelen op grond van de wet (België)	363
ii. Uitzonderlijk derdenwerking verweermiddelen onderaannemer tegenover opdrachtgever op grond van redelijkheid en billijkheid (Nederland)	368
iii. Derdenwerking verweermiddelen hoofdaannemer ten gunste van onderaannemer?	370
Hoofdstuk 5. Deelbesluit	372
§ 1. Derde deelonderzoeksvraag	372
a) Netwerkaansprakelijkheid	372
b) Aansprakelijkheid bouwactoren-contractspartijen	372
c) Aansprakelijkheid derden-bouwactoren in het netwerk	374
§ 2. Vierde deelonderzoeksvraag	376
ALGEMEEN BESLUIT	379
A. Hoofdonderzoeksvraag en onderzoeksopzet	381
B. Netwerkperspectief op bouwproject (Deel I)	381
C. Verplichtende werking bouwnetwerk: samenwerkingsplicht (Deel II)	383
§ 1. Samenwerkingsplicht tussen bouwactoren	383
a) Samenwerkingsplicht tussen contractspartijen-bouwactoren	383
b) Samenwerkingsplicht tussen derden-bouwactoren	383
§ 2. Inhoud samenwerkingsplicht	384
D. Afdwingende werking bouwnetwerk: netwerkaansprakelijkheid (Deel III)	385
E. Toepassing netwerkgedachte op praktijkcasus	387
F. Ten uitgeleide	391
BIBLIOGRAFIE	393